

UNIwersytet Ekonomiczny
w POZNANIU

Kadry dla Gospodarki
Twój sukces się liczy

URZĄD STATYSTYCZNY
w POZNANIU

Pozycja i potencjał konkurencyjny Polski

Prof. Jerzy Hausner
Rada Polityki Pieniężnej

Projekt Kadry dla Gospodarki współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Konkurencyjna Polska - Jak awansować w światowej lidze gospodarczej?

Konkurencyjna Polska

Jak awansować
w światowej
lidze gospodarczej?

Tomasz Geodecki

Jerzy Hausner

Aleksandra Majchrowska

Krzysztof Marczewski

Marcin Piątkowski

Grzegorz Tchorek

Jacek Tomkiewicz

Marzenna Weresa

Kryzys trwa

- Światowy kryzys trwa. Stał się „zastojem uporczywym” – strukturalnym i systemowym załamaniem.
- Znane i standardowe oraz nowe i niekonwencjonalne metody zarządzania kryzysowego zawodzą. Może dlatego, że dotyczą głównie czynników koniunkturalnych, są doraźną reakcją na to, co tu i teraz, nie sięgają do zasadniczych strukturalnych źródeł kryzysu i nie prowadzą do niezbędnych zmian instytucjonalnych, a nawet jeśli są one inicjowane, to z dużym opóźnieniem i wahaniem – niekonsekwentnie i niezdecydowanie.

Różnorodność modeli gospodarczych

- Systemy gospodarek rynkowych w poszczególnych państwach coraz bardziej się różnicują - w zależności od relacji zachodzących między strukturą i siłą ich gospodarki oraz jej zdolności do restrukturyzowania się oraz siłą głównych ośrodków gospodarczych.
- W Europie takim ośrodkiem i głównym punktem odniesienia stała się gospodarka niemiecka. Działając w takim otoczeniu, nie możemy całościowo skopiować żadnego cudzego modelu gospodarczego. Musimy wytworzyć własny model, aby sprostać wyzwaniom i usunąć zagrożenia. Tylko tak w warunkach międzynarodowej współzależności Polska będzie podmiotowa i silna.

Tezy wyjściowe

1. W globalnej gospodarce rynkowej konkurują nie tylko firmy, ale także państwa. Ich rola w tym zakresie polega zwłaszcza na tworzeniu odpowiedniego ładu instytucjonalnego, zapewniającego korzystne warunki dla przedsiębiorczości.
2. Państwa są także aktywnym uczestnikiem gospodarki, wypełniając w ten sposób swoje strukturalno-rozwojowe funkcje, m.in. prowadzą (nową) politykę przemysłową, która odpowiednio łączy podejście sektorowe i horyzontalne, tak aby promować innowacyjność podmiotów gospodarczych.

Tezy wyjściowe (2)

3. Państwo nie może skutecznie prowadzić takiej polityki nie wchodząc w partnerską współpracę w ramach horyzontalnych sieci koordynacji działań gospodarczych.
4. Uczestnictwo w takich sieciach powinno być powierzane przede wszystkim wyspecjalizowanym, profesjonalnym, autonomicznym, elastycznym i innowacyjnym agencjom publicznym, z kadrą na najwyższym światowym poziomie.
5. Bez skutecznych działań zorientowanych na podnoszenie konkurencyjności gospodarki krajowej państwu grozi wpadnięcie w „pułapkę średniego” dochodu.

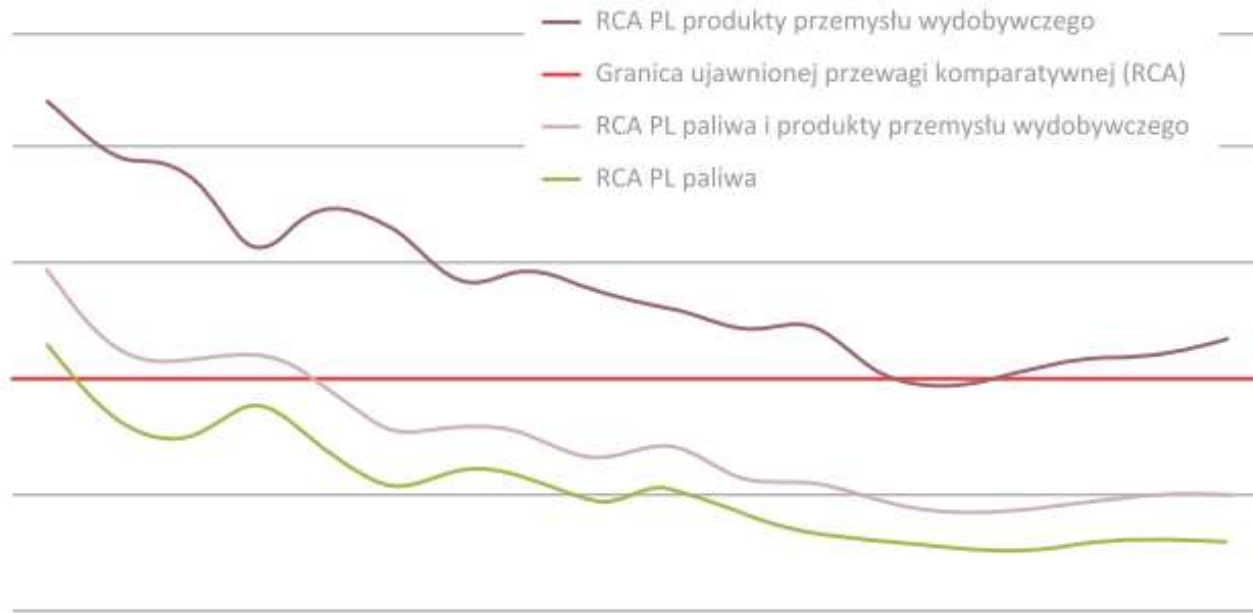
Klasyfikacja instrumentów polityki przemysłowej

Działanie państwa	Polityka wolnorynkowa	Polityka przemysłowa - horyzontalna	Polityka sektorowa - wertykalna	Nowa polityka przemysłowa
umożliwianie – <i>enabling</i>	*		*	*
wspieranie – <i>facilitating</i>		*	*	*
zapewnianie – <i>delivering</i>			*	*

* oznacza występowanie danej cechy.

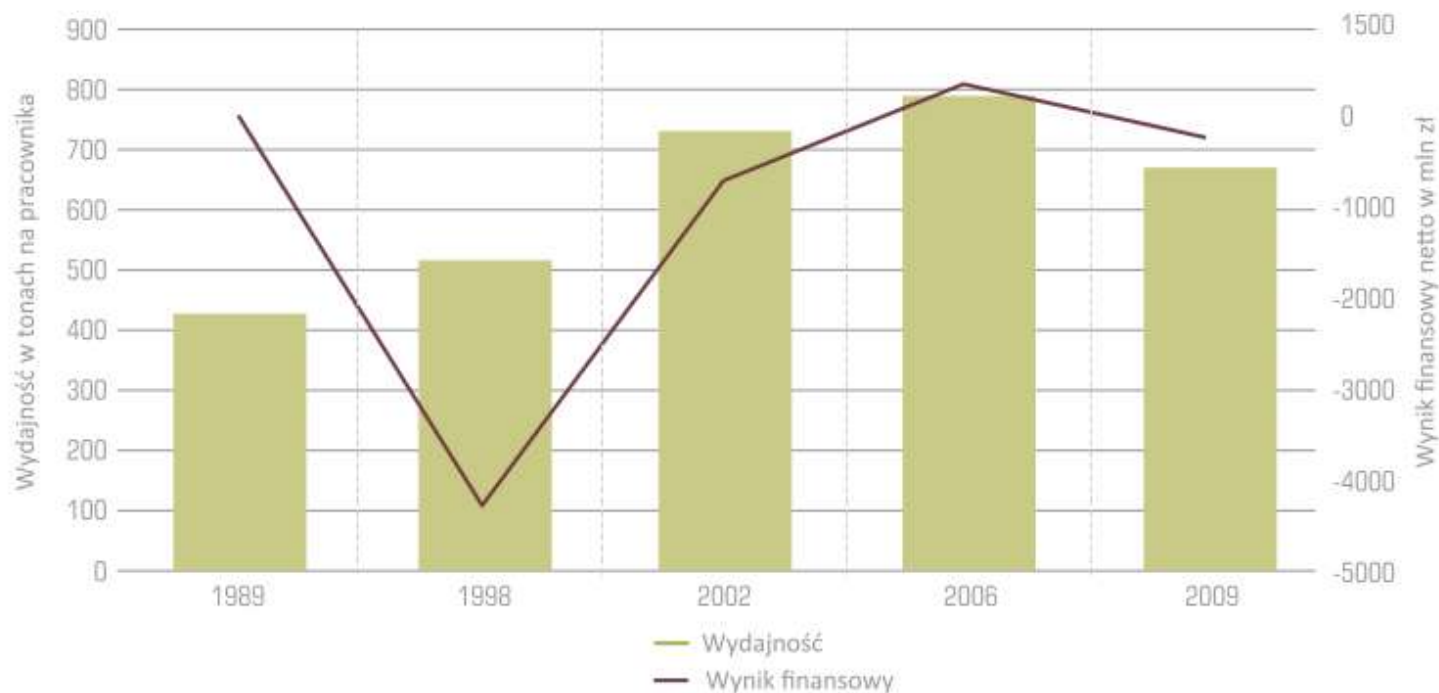
Źródło: opracowanie własne.

Ujawniona komparatywna (względna) przewaga (RCA) eksportu polskiego sektora paliwowego i wydobywczego

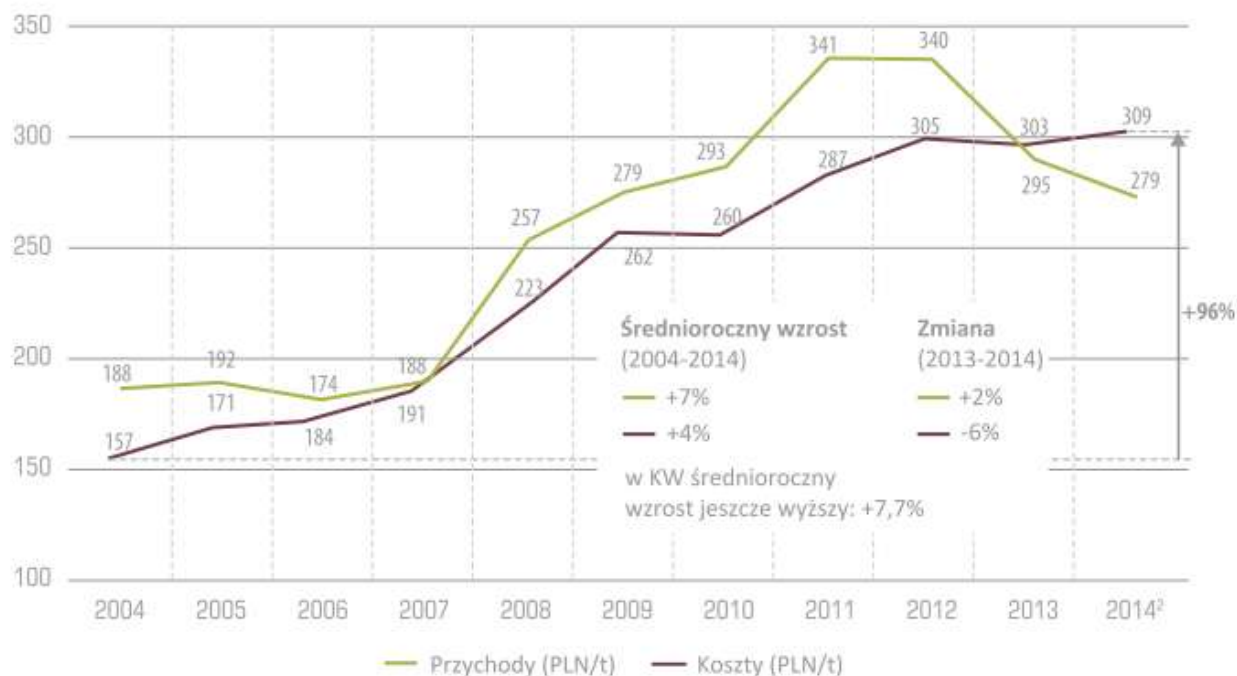
Źródło: Raport *Polityka surowcowa Polski*, str. 47

Wydajność i wyniki finansowe kopalni węgla kamiennego w Polsce w latach 1989–2009

Źródło: Raport *Polityka surowcowa Polski*, str. 51

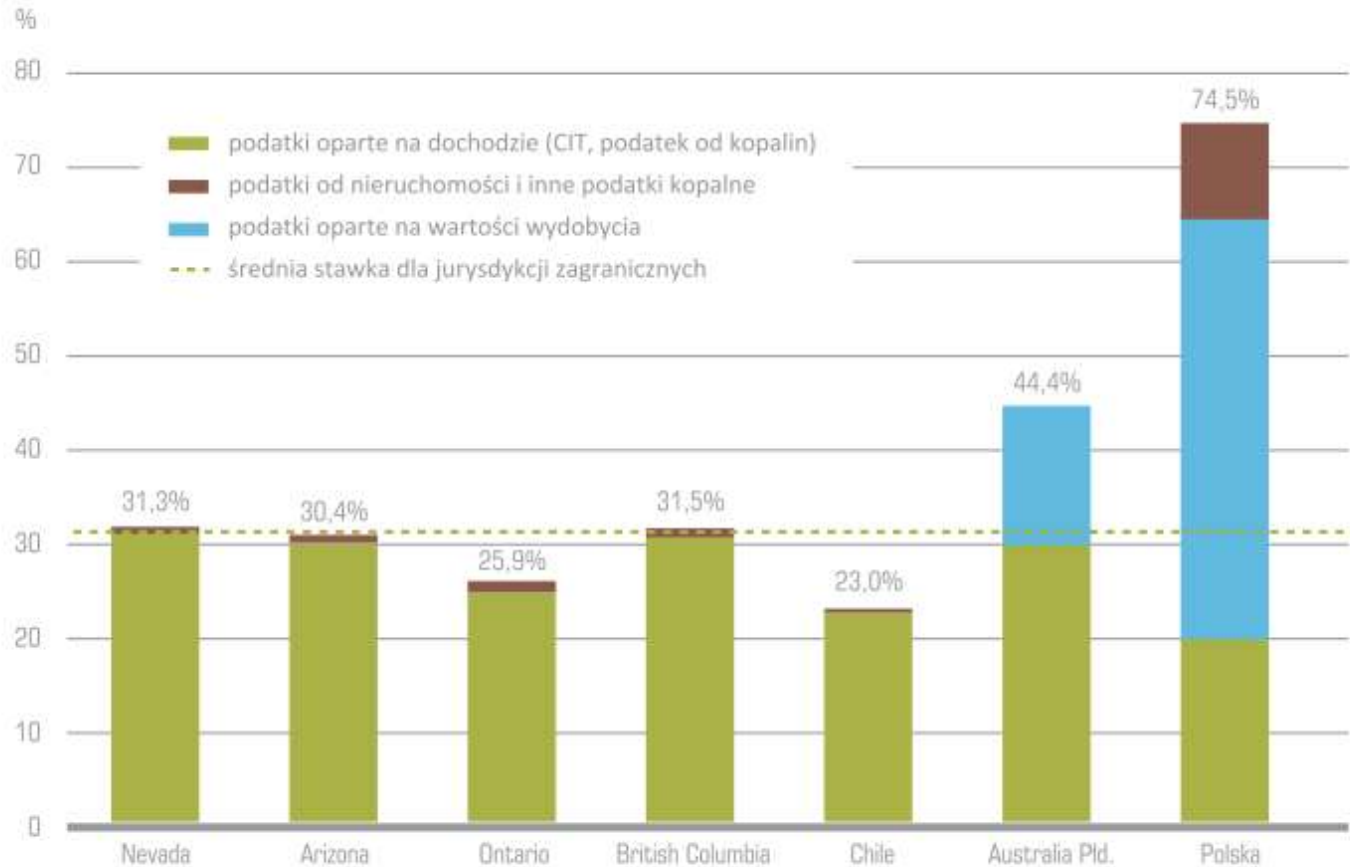
Przychody i koszty jednostkowe w krajowym sektorze górnictwa węgla kamiennego: wszystkie firmy sektora w Polsce*

* Z wyjątkiem 2009 r., kiedy nie uwzględniono ZG Siltech i LW Bogdanka.

Źródło: Raport *Polityka surowcowa Polski*, str. 52

Polityka podatkowa w różnych regionach świata oraz w Polsce

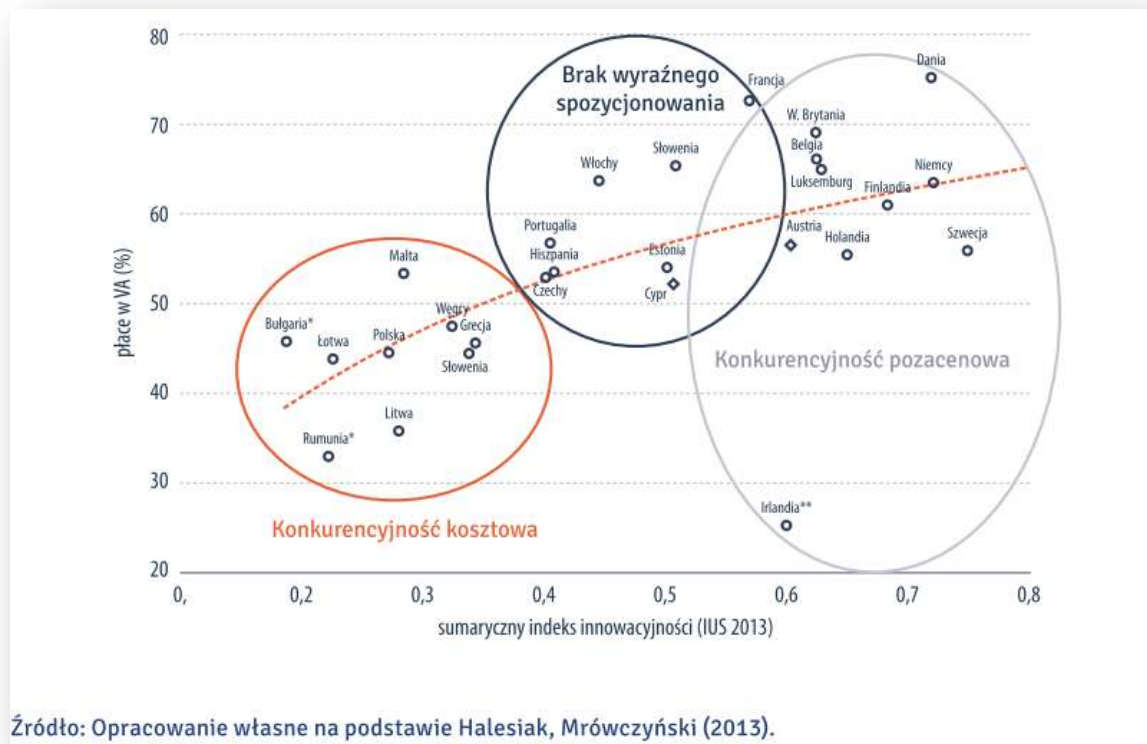

Źródło: Raport *Polityka surowcowa Polski*, str. 106

Pułapka średniego poziomu dochodu

- Konieczne jest podjęcie działań, które uchroniłyby naszą gospodarkę przed spowolnieniem tempa wzrostu wydajności i utknięciem w tzw. pułapce średniego poziomu rozwoju (*middle income trap*).
- Osiągnięcie takiego celu wymaga prowadzenia całościowych i skoordynowanych działań, które określa się w literaturze jako nową politykę przemysłową lub nową politykę strukturalną (Rodrik 2006).
- Chodzi o całokształt zmian instytucjonalnych, które tworzyłyby zespół bodźców i jednocześnie środowisko sprzyjające poprawie konkurencyjności gospodarki.

Udział płac w wartości dodanej przemysłu przetwórczego (2011) a wartość sumarycznego wskaźnika innowacyjności wg IUS2013

- Istnieje wyraźna i silna zależność – im wyższy indeks innowacyjności tym większy odsetek wartości dodanej przeznaczają na wynagrodzenia.

Strukturalne słabości polskiej gospodarki (1)

- Stopniowo wyczerpuje się dotychczasowa formuła rozwoju polskiej gospodarki, oparta na imitacji, wytwarzaniu relatywnie prostych produktów po niskim koszcie;
- Po stronie popytu wyczerpują się proste rezerwy (spadek stopy oszczędności i wzrost zadłużenia) wzrostu konsumpcji;
- Oszczędności krajowe pozostają na niskim poziomie;
- Będzie następowało pogorszenie sytuacji demograficznej i zmniejszenie zasobów pracy;

Strukturalne słabości polskiej gospodarki (2)

- Niska jest efektywność publicznego systemu wsparcia dla innowacji i B+R oraz niski poziom innowacyjności przedsiębiorstw;
- System edukacji wciąż w niewielkim stopniu kształci kadry dla gospodarki opartej na wiedzy i jest mało otwarty na świat;
- Poziom zużycia majątku trwałego jest wysoki, a wydatki inwestycyjne przedsiębiorstw niskie;
- Eksport charakteryzuje nadal niski poziom dywersyfikacji geograficznej oraz niski udział produktów high-tech;

Strukturalne słabości polskiej gospodarki (3)

- Niski poziom otwarcia rynku pracy dla wysoko wykwalifikowanej imigracji, brak inteligentnej polityki przyciągania zagranicznego kapitału ludzkiego;
- Chroniczna niestabilność rozwiązań prawnych, powodująca wysoką niepewność co do wielkości obciążeń fiskalnych i podstawowych składników rachunku kosztów;
- Niska sprawność i nieprzyjazność administracji publicznej w relacji do podmiotów gospodarczych, co powoduje wzrost ryzyka gospodarczego i kosztów transakcyjnych.

Konkurencyjna Polska

**Jak awansować
w światowej
lidze gospodarczej?**

Rekomendacje

Autorzy:

Michał Boni

Tomasz Geodecki

Jerzy Hausner

Aleksandra Majchrowska

Krzysztof Marczewski

Marcin Piątkowski

Małgorzata Starczewska-Krzysztosek

Grzegorz Tchorek

Jacek Tomkiewicz

Marzenna Anna Weresa

Osiem tematycznych obszarów rekomendacji dla działań na rzecz konkurencyjności polskiej gospodarki

1. Warunki dla przedsiębiorczości i nowa polityka przemysłowa

- Jądem systemu prawa gospodarczego ma być ustawa o swobodzie działalności gospodarczej, której klauzule generalne powinny wyznaczać kierunek rozwiązań legislacyjnych i interpretacji przepisów. Ta zasadnicza ustawa powinna mieć charakter kodeksowy i nie może podlegać częstym i nieprzemyślanym nowelizacjom.
- Skodyfikowanie w jednym akcie prawnym procesu legislacyjnego. Powinien on przewidywać prowadzenie monitoringu postlegislacyjnego przez autonomiczne względem legislatury gremia eksperckie.
- Ustanowienie nowej ordynacji podatkowej zapewniającej prostotę i jednoznaczność systemu podatkowego oraz konsekwentne przestrzeganie wiążącej interpretacji jej przepisów.

2. Proinnowacyjna i cyfrowa reorientacja gospodarki

- Mocniejsze powiązanie finansowania budżetowego uczelni z ekonomicznymi wynikami ich współpracy z przedsiębiorcami, w tym w szczególności wartością przychodów uzyskanych ze sprzedaży wartości intelektualnych.
- Stworzenie Krajowego Depozytu Wiedzy, w którym byłyby umieszczone rezultaty wszystkich projektów badawczych finansowanych z pieniędzy publicznych, a realizowanych przez publiczny sektor wiedzy, tak aby wyniki tych projektów miały szansę być wykorzystane, w tym skomercjalizowane.
- Wykorzystanie środków ze sprzedaży uprawnień do emisji CO₂ do sfinansowania rządowego programu rozwoju nowoczesnych technologii. Mógłby to być np. Narodowy Program Miejskiego Autobusu Elektrycznego, integrujący firmy z tej branży z naszym zapleczem naukowym w celu osiągnięcia światowego prymatu na tym rynku (program w stylu brazylijskiego programu samochodu osobowego z napędem alkoholowym).

3. Przebudowa rynku pracy i rozwój zasobów ludzkich

- Uchwalenie nowego Kodeksu pracy oraz Kodeksu zbiorowego prawa pracy, przy wykorzystaniu m.in. projektów przygotowanych wcześniej (2005 r.) przez Komisję Kodyfikacyjną Prawa Pracy.
- Zmniejszenie klina podatkowego przy najniższych zarobkach, poprzez zwiększenie kwoty kosztu uzyskania przychodu.
- Stworzenie kompleksowego dualnego systemu kształcenia zawodowego i technicznego, w porozumieniu z organizacjami pracodawców i przedsiębiorcami.

4. Znaczący wzrost oszczędności krajowych

- Uruchomienie silniejszych zachęt do lokowania środków w III dobrowolnym kapitałowym filarze systemu emerytalnego.
- Uruchomienie systemów systematycznego oszczędzania, np. na edukację dodatkową, ochronę zdrowia, wkład własny mieszkaniowy, wspomagane bonusem finansowym.
- Rozbudowanie rynku wtórnego obrotu na obligacje korporacyjne i municypalne oraz listy zastawne.

5. Internacjonalizacja przedsiębiorstw krajowych i promocja eksportu

- Powołanie jednej, kompetentnej merytorycznie instytucji odpowiedzialnej za promocję eksportu i wsparcie krajowych przedsiębiorców inwestujących za granicą.
- Wspieranie korzystnych dla polskich pracodawców europejskich rozwiązań dotyczących delegowania pracowników w ramach świadczenia usług (w szczególności odnosi się to do dyrektywy wdrożeniowej w sprawie egzekwowania dyrektywy 96/71/WE).
- Wykorzystanie mechanizmu inteligentnych specjalizacji regionalnych do zwiększenia potencjału umiędzynarodowienia przedsiębiorstw małych, ale przede wszystkim średnich o dużym potencjale, oraz do wyjścia ze swoją ofertą na zewnątrz.

6. Nowoczesna administracja, sprawne państwo (1)

- Systemowa poprawa jakości nadzoru właścicielskiego w sektorze publicznym:
 - efektywne wykorzystanie aktywów, które znajdują się w rękach spółek z udziałem SP;
 - przejrzystość nadzoru właścicielskiego nad spółkami z udziałem SP;
 - uregulowanie procedur dotyczących wyboru ciał korporacyjnych;
 - profesjonalizacja składów zarządów oraz RN w spółkach z udziałem SP.
- Wypracowanie i wiążące przyjęcie ustrojowej koncepcji funkcjonowania obszarów metropolitalnych – jako integralnej składowej Strategii Rozwoju Kraju oraz Planu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju.

6. Nowoczesna administracja, sprawne państwo (2)

- Systemowa poprawa warunków rozwijania partnerstwa publiczno-prywatnego (PPP). Potrzebne jest prawne ułatwienie stosowania partnerstwa publiczno-prywatnego. W szczególności konieczna jest rezygnacja z limitowania wydatków bieżących na PPP, podrażającego w wielu przypadkach koszty zastosowania formuły partnerstwa. Wskazane jest także powołanie dedykowanej agencji doradczej dla jednostek rządowych i samorządowych zajmującej się rozwojem infrastruktury w formule partnerstwa publiczno-prywatnego oraz przygotowywaniem i aktualizowaniem Narodowego Planu Infrastrukturalnego.

7. Partnerstwo rozwojowe i zmiana formuły dialogu społecznego

- Powołanie Krajowej Rady ds. Konkurencyjności Gospodarki, kierowanej przez premiera i skupiającej przedstawicieli środowisk biznesowych, organizacji pracowniczych i konsumenckich oraz ekspertów, także zagranicznych. Jej zadaniem byłoby przyjęcie planu działania w celu podniesienia konkurencyjności polskiej gospodarki oraz monitorowanie jego realizacji.
- Dążenie do wyłonienia wspólnej reprezentacji przedsiębiorców.
- Wypracowanie nowej formuły prowadzenia dialogu społecznego na poziomie krajowym, co wymaga pilnej rozmowy i porozumienia wszystkich partnerów, szczególnie tych reprezentowanych w Trójstronnej Komisji ds. Społeczno-Gospodarczych.

8. Nowa narodowa strategia integracji europejskiej i prorozwojowe wykorzystanie środków unijnych

- Wypracowanie zaktualizowanej narodowej strategii wejścia Polski do strefy euro.
- Wypracowanie rzeczywistego połączenia polityki przemysłowej, energetycznej i klimatycznej na poziomie UE i krajowym.
- Zmiana podejścia do ryzyka przy wykorzystaniu środków unijnych (generalnie – środków publicznych) na realizację projektów B+R+I. W przypadku projektów innowacyjnych i B+R instytucje publiczne powinny akceptować wyższy od przeciętnego poziom ryzyka, w tym ryzyka nieosiągnięcia wskaźników rezultatu.

Podsumowanie

- Nie ma możliwości jednostronnego wyłączenia się z globalnej współzależności, sensowne jest natomiast dążenie do umacniania swojej podmiotowości we współzależności.
- Każdy kraj musi sam rozwiązywać swoje problemy, choć na szczęście nie musi rozwiązywać ich samotnie.
- Rozwiązywanie problemów strukturalnych oznacza aktywne i nowatorskie dostosowywanie się do ciągle zmieniających się warunków konkurencji i kooperacji.
- Istotna jest nie tylko polityka makroekonomiczna, ale także mezo i mikroekonomiczna.
- Nie ma możliwości powrotu do gospodarki zamkniętej i protekcjonistycznie osłoniętej.

Dziękuję za uwagę!

UNIWERSYTET EKONOMICZNY
W POZNANIU

Kadry dla Gospodarki
Twój sukces się liczy

URZĄD STATYSTYCZNY
W POZNANIU

Pozycja i potencjał konkurencyjny Polski

Prof. Jerzy Hausner
Rada Polityki Pieniężnej

Projekt Kadry dla Gospodarki współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

